

Pensumliste HIS113 ”En dronnings verden”

Bøker (som kan lånes på biblioteket eller kjøpes av studenten)

Bagerius, Henric og Berglund, Louise (red.). *Politik och Passion*. Stockholm: Natur&kultur, 2015. 9-57. 255-262 (56 sider).

Bandlien, Bjørn (red.). *Eufemia: Oslos middelalderdronning*. Oslo: Dreyer Forlag, 20120. Side 13-49, 73-111, 125-139, 157-172, 203-215, 223-246 (138 sider)

Blom, Ida, Sogner, Sølvi (med flere). *Med kjønnsperspektiv på norsk historie*. Side 9-100 (91 sider).

Coleman, Nancy & Løkka, Nanna. *Kvinner i vikingtid*. Oslo: SAP, 2015. Side 11-38, 59-88, 325-338 (69 sider).

Earenfight, Theresa. *Queenship in Medieval Europe*. Basingstoke: Palgrave Macmillan Side 1-30, s. 79-246 (167 sider).

Duggan, Anne. *Queens and Queenship*. Woodbridge, Suffolk, UK: Boydell Press, 1997. Side 53-74, 235-261, 301-317 (63 sider).

Sigurdsson, Jon Vidar. *Den vennlige vikingen*. Oslo: PAX, 2010. (Hele boka, 198 sider)

St. John, Liza Benz. *Three Medieval Queens. Queenship and the Crown in Fourteenth-Century England*. Basingstoke: Palgrave-Macmillan, 2012. Side 1-170. (170 sider)

Bokutdrag/artikler – litteraturkiosken.uib.no

Hagemann, Gro. ”Kjønn og historie”. I *Kjønnforskning: En grunnbok*. Oslo: Universitetsforlaget, 2009 (2. opplag). Side 227-238 (11 sider).

Hoel, Henriette Mikkelsen. ”Dronning Eufemia og Eufemiavisene”. I *Medeltidens Genus*. Hermansson, Lars og Magnusdottir, Audur (red.). Göteborgs universitet, 2015. (20 sider)

Børresen, Kari Elisabeth og Valerio, Adriana (red.). *The High Middle Ages*. Atlanta: SBL, 2015. Side 37-50, 255-266, 365-380 (35 sider).

Layher, William. *Queenship and Voice in Medieval Northern Europe*. Palgrave Macmillan, 2010. Side 1-9, 53-172. (119 sider)

Nedkvitne, Arnved. ”Den høviske æren i norsk høymiddelalder”, i *Ære, lov og religion i Norge gjennom tusen år*. Oslo: SAP, 2011. Side 121-134. (13 sider)

Materiale som ligger fritt tilgjengelig på nettet

Bagerius, Henric og Ekholst, Christine. ”En olydig sodomit: Om Magnus Eriksson och det heteronormativa regentskapet. I *Scandia: Tidskrift för Historisk Forskning*, Vol 73: 2, 2007. Side 7-38 (31 sider). <http://journals.lub.lu.se/index.php/scandia/article/view/1743/1383>

Bandlien, Bjørn. "Dronningspeilet". I *Fortid* 4/2012. (6 sider)
http://www.fortid.no/tidsskrift/download/fortid_1204.pdf

Hoel, Henriette Mikkelsen. "En dronningrolle i endring". I *Fortid* 4/2012. (13 sider)
http://www.fortid.no/tidsskrift/download/fortid_1204.pdf

Hertug Fredrik av Normandie (110 sider).
<http://www.nb.no/nbsok/nb/7c5392fcf8947bbcf28949e003845084?index=1#0>

Materiale som ligger på Mitt UiB/Mi Side

Hoel, Henriette Mikkelsen. *Å bli kronet til dronning*. Upublisert manuskript. Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap, Universitetet i Bergen, 2016. (10 sider)

Erikskrönikan (Utdrag, 5 sider)

Håkon Håkonssons saga (Utdrag, 5 sider)

Kongespeilet (Utdrag, 2 sider)

Braunschweigische Reimchronik (Utdrag, 3 sider)

Margretes bryllupssang

Totalt 1387 sider

HØSTEN 2016
HIS113: Politikk og samfunn i Norgesveldet

Pensum:

Bøker:

Imsen, Steinar, utgiver. *Hirdskråen: Hirdloven til Norges konge og hans håndgangne menn*. Oslo: Riksarkivet, 2000, 9–55, 168–179.

Ecclesia Nidrosiensis 1153-1537: Søkelys på Nidaroskirkens og Nidarosprovinsens historie, red. av Steinar Imsen, Trondheim: Tapir, 2003

- "Konkordat - konflikt - privilegium: Sættargjerdens som indikator på forholdet stat - kirke fra Magnus Lagabøter til Christian I (1273 - 1458)." I *Ecclesia Nidrosiensis 1153-1537: Søkelys på Nidaroskirkens og Nidarosprovinsens historie*, red. av Steinar Imsen, Senter for middelalderstudier, NTNU. Skrifter, bd. nr. 15, 83–101, 105–119
- Hamre, Lars. "Striden mellom erkebiskop Jørund og domkapitlet i Nidaros, utg. ved Eldbjørg Haug og Steinar Imsen." 187 – 213
- Hamre, Anne-Marit. "Visitasen." 215 – 230

Rex Insularum: The King of Norway and his 'Skattlands' as a Political System c. 1260 - c. 1450, redigert av Steinar Imsen.. Trondheim: Fagbokforlaget, 2014.

- Imsen, Steinar. Royal Dominion in the 'Skattlands'." 33-99
- Haug, Eldbjørg. "The Nidaros Province as a Political Actor in the Norwegian Commonwealth." 101–140
- Crawford, Barbara E. "The Northern Half on the Northern Earldoms' Lordship: A Comparison of Orkney and Shetland." 143–161
- Grohse, Ian. "Defending Country and Realm: Military Features and the Norse-Scottish Frontier." 163–179
- Jón Viðar Sigurðsson. "The Making of a 'Skattland': Iceland 1247-1450." 181-225
- Wærdahl, Randi Bjørshol. "The Icelandic Elite's Troublesome Way Through the Labyrinth of Power." 305-321
- Hansen, Lars Ivar. "The Successive Integration of Hålogaland and Finnmark into the Realm of the King of Norway." 347-369
- Imsen, Steinar. "Sammenfatning." 387–397

The Norwegian Domination and the Norse World c. 1100 - c.1400, red. av Steinar Imsen, 'Norgesveldet', Occasional Papers, Trondheim: Tapir, 2010

- Crawford, Barbara E. "The Joint Earldoms of Orkney and Caithness." 75-97
- Beuermann, Ian. "'Norgesveldet' South of Cape Wrath? Political views, facts, and questions." 99–123
- Lindkvist, Thomas. "The making of a greater Sweden." 251-262
- Olesen, Jens E. "A Danish Medieval "Empire" in the Baltic (1168-1227)?" 263-289

Haug, Eldbjørg: Norges rolle i dannelsen av Kalmarunionen. Internordisk politikk ca. 1250–1397. Manuskript 2016 ca. 150 sider.

Artikler og bokutdrag

Tobiassen, T. 1964. Tronfølge og privilegiebrev. *Historisk tidsskrift (Oslo)*, 43, 190 – 273.

Sandvik, Gudmund. "Ægteskab. Noreg." *KLNM XX* (1976): sp. 493 – 495

———. "Sættargjerda i Tunsberg og kongens jurisdiksjon." I *Samfunn. Rett. Rettferdighet: Festskrift til Torstein Eckhoffs 70-årsdag*, red. av Anders Bratholm, Torkel Opsahl og Magnus Aarbakke, 563 – 585. Oslo: TANO, 1986

Bjørge, Narve. "Makt - og avmakt: 800-1536." I *Selvstendighet og union: Fra middelalderen til 1905*, red. av Narve Bjørge, Øystein Rian og Alf Kaartvedt, Norsk utenrikspolitikk historie. Oslo: Universitetsforlaget, 1995. Kap. 2, s. 47-95. Pp. 48..

Hamre, Lars. "Ein diplomatarisk og rettshistorisk analyse av Sættargjerda i Tunsberg (utgitt ved *Eldbjørg Haug*)."
Historisk tidsskrift 82, nr. 4 (2003 (†)): 381 – 431

Vogt, Helle. "'With law the land shall be built': Danish legislation for the realm in the thirteenth century." I
Legislation and State formation: Norway and its neighbours in the Middle Ages, red. av Steinar Imsen, Trondheim Studies in History, 85–99. Trondheim: Tapir, 2013

Nagel, Anne-Hilde. "Barn født utenfor lovlig ekteskap: Et langtidsperspektiv på barnelovene av 1915." *Tidsskrift for velferdsforskning* 18, nr. 4 (2015) , 249–267

Haug, Eldbjørg. «Coronation and Conflict.», forthcoming. 33

Kilder:

Hirdskræen kapittel 46–51: 168–179

Håkon Håkonssons saga, Norrøne Bokverk, kap. 245–258, 291–293, 297–314

Perth-traktaten. Oversettelse (Mi side). Pp. 3.

Taranger, Absalon. *Magnus Lagabøters Landslov*. Kristiania: Cammermeyers boghandel, 1915.

<http://www.wangenstein.net/Middelalder/lagaboeter/index.html> Landslovens bolker og kapitler
(Innholdsfortegnelsen s. I-VIII), Fortale, I Tingfarebolken og II Kristendomsbolken (s. 1 – 27). Pp. 35.

Sættargjerden i Tønsberg 1277 mellom kong Magnus Håkonsson og erkebiskop Jon. Oversettelse (Mi side). Pp. 7.
Eirik Magnussons kroningsed. Oversettelse (Mi side). P. 1.

Stor, alminnelig rettarbot fra kong Eirik Magnusson. Oversettelse, utdrag (Mi side). Pp. 3.

Erkebiskop Jons provinsialstatutt 1280. Oversettelse, utdrag (Mi side). Pp. 2.

HIS113/250, tema 3 : Urbanisering i Nord-Europa 1000-1750

Emneansvarlig : Arne Solli

Litteratur:

- * Benton, John F. (1968) (ed.): *Town Origins, The Evidence from Medieval England*. Bidrag av Henri Pirenne, Lewis Mumford og Edith Ennen. Lexington Massachusetts. S. ix - xviii og s. 1 - 18.
- * Carter, Harold (1982): *An Introduction to Urban Historical Geography*. London; Edward Arnold. S. 114-129 og 171-183.
- * Degn, Ole (1977): "De nylagte byer og byudviklingen i Danmark 1600-1800", i Grethe Authén Blom: *Urbaniseringsprosessen i Norden. Del 2. De anlagte steder på 1600-1700-tallet*. Oslo. S. 9-48.
- * Ersland, Geir Atle (1993): "Torget og Vågsbotn", i *Bergen historiske Forening, Skrifter nr. 89*. Bergen. S. 9-22.
- **** Ersland, Geir Atle (2011): "Was the Kontor in Bergen a topographically closed entity?" I Antjekathrin Graßmann: *Das Hansische Kontor zu Bergen und die Lübecker Bergenfahrer*. Lübeck. S. 41 - 57.
- Ersland, Geir Atle (2011): *Byens konstruksjon*. Oslo. S. 25-86 og 175-198.
- ** Helle, Knut (1995): "Kvinnene i bysamfunnet". I *Bergen bys historie I*. Bergen. S. 461-71.
- **** Helle, Knut (2005): "The Emergence of the Town of Bergen in the Light of the latest Research Results". I Antjekathrin Graßmann: *Das Hansische Kontor zu Bergen und die Lübecker Bergenfahrer*. Lübeck. S. 12-27.
- ** Paul M. Hohenberg and Lynn Hollen Lees (1995): *The Making of Urban Europe 1000-1994*, Kapittel 1-5, Cambridge Mass. - London. S. 1- 171.
<http://site.ebrary.com/lib/bergen/detail.action?docID=10314325>
- * Holmsen, A. og J. Simensen (1969) (red): *Samfunnsmaktene brytes. Norske historikere i utvalg II*. Bidrag av Gustav Storm, Alexander Bugge, Halvdan Koht, Edvard Bull, Johan Schreiner, Sverre Steen og Asbjørn Herteig. Oslo. S. 389-461.
- * Keene, Derek (1996): "Landlords, the Property Market and Urban Development in Medieval England". In Finn-Einar Eliassen and Geir Atle Ersland (eds.): *Power, Profit and Urban Land*. Hants England. S. 93-119.
- * Kjeldstadli, Knut og Myhre, Jan Eyvind (1995): *Oslo — Spenningsenes by*. Oslo. S. 11-20.
- * Krzywinski, Knut (1985): "Fra jordbruk til bysamfunn ved Vågen", i Øye, Ingvild (red.): *Middelalderbyen. Onsdagskvelder i Bryggens museum I*. Bergen. S. 24—36.
- ** Mumford, Lewis (1937), "What is a city?" i *Architectural Record*.
http://www.contemporaryurbananthropology.com/pdfs/Mumford,%20What%20is%20a%20City_.pdf (6 sider)
- * Reyerson, Kathryn L. (2000): "Medieval walled space: Urban development vs. defense". In James D. Tracy (ed.): *City Walls. The Urban Enceinte in Global Perspective*. Cambridge. S. 88-116.
- * Rodger, Richard (1993): "Theory, Practice and European urban history". In R. Rodger (ed.): *European Urban History*, Leicester / London. S. 1-18.

- * Sandvik, Hilde (1985): "Kvinner i bynæringer på 1700-talet", i Harald Winge og Anna Tranberg (red.): *Kvinnekår i det gamle samfunn ca. 1500-1850*. Oslo; Norsk Lokalhistorisk institutt. S. 6587.
- * Slater, T. R.(1981): "The analysis of burgrave patterns in medieval towns", in *Area 13*. University of Cambridge, Department of Geography. S. 211-216.
- * Slater T. R. (1986): "Ideal and reality in English episcopal medieval town planning". University of Birmingham, Department of Geography. S. 191 - 203.
- * Sogner, Bjørn (1977): "De "anlagte" byer i Norge 1600-1800", i Grethe Authén Blom (red.): *Urbaniseringsprosessen i Norden Del2 De anlagte steder på 1600-1700-tallet*. Oslo. S. 49-65, 84-87.
- * Sogner, Sølvi (1994): *Ung i Europa*. Oslo. S. 59-79 og s. 140-141.
- * Solli, Arne (2012): *Stavanger bys historie, b. 1*. Stavanger. S. 299-341.
- * Supphellen, Steinar (1995): "Sosial geografi og utandørs bumiljø i Trondheim på 1600- og 1700-talet". I Trondhjemske Samlinger. Trondheim. S. 25-39.
- ** Wirth; Louis (1938), "Urbanism as a way of Life", *American Journal of Sociology*.
<http://www.jstor.org/stable/2768119> (8 sider)
- ** Øye, Ingvild (1992) (red): Våre første byer. *Onsdagskvelder i Bryggens museum VII*. (ca. 100 sider). I fillageret på MiSide. =Digital Pensumsamling II
- ** Øye, Ingvild (1996) (red): By og land i middelalderen. *Onsdagskvelder i Bryggens museum IX*. (ca. 100 sider)
I fillageret på MiSide. =Digital Pensumsamling III

Kjelder:

- ** Magnus Lagabøters bylov. Omsett av Knut Robberstad. Kristiania 1923, s. IV-IX, 1-84.
- *** Frå *Norske middelalderdokumenter*. I utvalg ved Sverre Bagge, Synnøve Holstad Smedsdal, Knut Helle. Bergen; Universitetsforlaget, 1973, s. 82-86, 92-95, 152-156, 172-178, 182-188, 198-207, 218-224, 260-266, 272-274, 280-284, 286-288, 336-338, 364-366, 404-405, 436-441, 487-488.
- Kong Håkon Håkonssons stadfesting av gavebrev på byen Stavanger til Stavanger Domkirke. (1226-45)
- Freds- og handelsavtale mellom kong Håkon Håkonsson og Lübeck. (1250)
- Privilegiebrev fra kong Magnus Håkonsson for tysktalende kjøpmenn i Norge. (1278)
- Vedtekter om handel og varetakster i Bergen. (1282).
- Voldgiftsdom ved Magnus Birgersson mellom kong Eirik Magnusson og de tyske steder. (1285)
- Rettarbøter fra kong Eirik Magnusson for Bergen. (1293)
- Privilegiebrev fra kong Eirik Magnusson for de tyske steder. (1294)
- Skipan fra kong Håkon Magnusson mot kramhandel på bygdene og om samling av handelen i byene. (1299)
- Vitnebrev om tyske vintersitteres plikt til å yte tiende. (1309)
- Vedtekter om utlendingers handel. (1302-13)
- Skipan fra kong Håkon Magnusson om utførselstoll for utlendinger. (1316)
- Skipan fra kong Håkon Magnusson om utlendingers liggetid og handel i Tønsberg. (1318)
- Stadfestingsbrev fra kong Magnus Eriksson på hanseatenes privilegier i Norge. (1343)
- Skipan fra kong Olav Håkonsson om nordafjelske kjøpsteders cirkumferenser. (1384)

- Verne- og privilegiebrev fra kong Erik av Pommeren til de engelske kjøpmenn i Bergen. (1414)
- Forordning fra kong Christoffer av Bayern om hanseatens rettigheter i Bergen. (1444)
- Privilegiebrev fra hertug Christiern for amsterdammerne i Norge. (1507)

*** Frå *Kongelige Rescripter, Resolutioner og Collegial-Breve for Norge i Tidsrummet 1660-1813*, utgitt av Fr. Aug. Wessel-Berg, Kra. 1841-1847.

- Privilegier for Kjøbstæderne og deres Indbyggere udi Norge, 30. Juli 1662.
- Bergen Kjøbstæds Privilegier, 30. juli 1662
- Forordning om husmenn, 29.4.1752.

*** Kong Christian den femtes Norske Lov 15de april 1687, med Kongeloven 1665.

- Første bok Om Retten og Rettens Personer, kapittel 21, artiklane 9-11.
- Tredje bok Om Verdslig- og Huus-Stand, kapittel 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 og kapittel 19, artiklane 38-41. Femte bok Om Adkomst, Gods og Geld, kapittel 2, artiklane 27-28.

* = kompendium (i salg på Studia)

** = tilgang på nett

*** = tilgang i fillageret på MiSide

**** = Utdelt på kurset